

dr Magdalena Kun-Buczko
adiunkt, Zakład Prawa Europejskiego
Wydział Prawa Uniwersytet w Białymstoku
e-mail: m.kun-buczko@uwb.edu.pl
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2424-7158>

**Lekcja: Stowarzyszenia, fundacje i organizacje pożytku publicznego
w Rzeczypospolitej Polskiej¹**

SŁOWA KLUCZE: stowarzyszenie, fundacja, organizacja pożytku publicznego, rejestracja

I. Stowarzyszenie

Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem się obywateli w celach niezarobkowych. Samodzielnie określa swoje cele, programu działania i struktury organizacyjne. Uchwala akty wewnętrzne dotyczące swojej działalności. Działalność stowarzyszeń opiera się na pracy społecznej swoich członków. Do prowadzenia swoich spraw Stowarzyszenie może zatrudniać pracowników. Status prawny Stowarzyszeń w Polsce określa ustawa z dn. 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. 2020 poz. 2261).

Dobrowolność oznacza brak jakiegokolwiek przymusu prawnego co do zakładania i należenia do stowarzyszeń.

Samorządność stowarzyszeń oznacza przede wszystkim swobodę w kształtowaniu struktury organizacyjnej, określania kryterium członkostwa, wyznaczania sobie zadań, przyjmowania dowolnych metod funkcjonowania, czy podejmowania decyzji o rozwiązaniu. Samorządność stowarzyszeń stanowi o jego samodzielności.

Trwałość stowarzyszenia determinuje ciągłość jego działań. Nie powołuje się tych organizacji do działań jednorazowych. Zadania stowarzyszeń muszą być zadaniami długoterminowymi. Cele stowarzyszeń powinny być określone długoterminowo. Organizacje epizodyczne, powstające dla realizacji jednorazowego zadania, nie mogą przybierać formy stowarzyszeń. Mogą to być natomiast np. ruchy obywatelskie. Stowarzyszenia mogą prowadzić

¹ Publikacja dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa II” nr projektu NdS-II/SN/0131/2023/01 kwota dofinansowania 431 200,00 zł całkowita wartość projektu” 431 200,00 zł.

działalność gospodarczą, ale dochód z tej działalności musi być przeznaczony na cele statutowe. Nie można go dzielić między członków stowarzyszenia. Świadczy to o **niezarobkowym** celu działalności stowarzyszeń.²

Prawo tworzenia stowarzyszenia przysługuje obywatelom polskim którzy mają pełną zdolność do czynności prawnych (ukończyli 18 lat, nie są ubezwłasnowolnieni) i nie są pozbawieni praw publicznych. Osoba prawna nie może być założycielem stowarzyszenia (może być tylko członkiem wspierającym). Cudzoziemcy mający miejsce zamieszkania na terytorium Polski mogą tworzyć stowarzyszenia na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Uprawnienie to nie przysługuje cudzoziemcom zamieszkałym poza terytorium Polski. Małoletni w wieku od 16 do 18 lat, którzy mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, mogą należeć do stowarzyszeń i korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego. Małoletni poniżej 16 lat mogą, za zgodą przedstawicieli ustawowych, należeć do stowarzyszeń według zasad określonych w ich statutach.³

Rodzaje Stowarzyszeń

Zwykłe- uproszczona forma stowarzyszeń nieposiadająca osobowości prawnej, nie wymaga posiadania statutu oraz wpisu do KRS

Rejestrowe-

Tworzenie Stowarzyszeń rejestrowych

Aby doszło do powstania stowarzyszenia rejestrowego, potrzeba wystąpienia pięciu zdarzeń:

1. **zwolania zebrania założycielskiego** w liczbie co najmniej siedmiu osób, zamierzających założyć stowarzyszenie,
2. **uchwalenia statutu.** Statut określa w szczególności:
 - nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji;
 - teren działania i siedzibę stowarzyszenia;
 - cele i sposoby ich realizacji;
 - sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków;

² P. Sarnecki [w:] *Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz*, wyd. III, Warszawa 2007, art. 2.

³ A. Rzetecka-Gil [w:] *Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz*, wyd. II, LEX/el. 2022, art. 3.

- władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje;
- możliwość otrzymywania przez członków zarządu wynagrodzenia za czynności wykonywane w związku z pełnioną funkcją;
- sposób reprezentowania stowarzyszenia, w szczególności sposób zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności uchwał władz stowarzyszenia;
- sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich;
- zasady dokonywania zmian statutu;
- sposób rozwiązywania się stowarzyszenia.

3. wyboru komitetu założycielskiego albo władz stowarzyszenia.

Najwyższą władzą stowarzyszenia jest walne zebranie członków. W jego skład wchodzi wszyscy członkowie. Statut może przewidywać zamiast walnego zebrania członków zebranie delegatów lub zastąpienie walnego zebrania członków zebraniem delegatów. Rozwiązanie takie podyktowane jest względami praktycznymi, w dużych stowarzyszeniach zwołanie walnego zebrania członków byłoby często niemożliwe. walne zebranie członków podejmuje decyzje w formie uchwał.

Do obligatoryjnych organów stowarzyszenia zalicza się organ wykonawczy, czyli Zarząd oraz organ kontroli wewnętrznej- najczęściej komisja rewizyjna.

Statut powinien określać skład zarządu i jego kadencję. W ustawie nie określono, z ilu osób musi składać się zarząd; jego skład zależy więc od postanowień statutu. Nie ma przeszkód, aby zarząd był jednoosobowy, jednakże w wypadkach losowych (np. choroba) stowarzyszenie pozostawałoby bez organu. W większych stowarzyszeniach konieczne może się okazać powołanie licznego zarządu. Uzasadnione względami praktycznymi wydaje się elastyczne określenie liczby członków zarządu (np. „widelkowe” - zarząd liczy od 5 do 10 członków lub w inny sposób. Do materii statutowej należy również określenie kadencji zarządu. Trzeba podnieść, że członkowie zarządu nie tylko muszą dobrze orientować się we wszystkich sprawach, czego warunkiem jest m.in. stałe uczestniczenie w pracach zarządu, ale także powinni realizować konsekwentną, wspólną politykę zarządzania, co nie jest możliwe, gdy skład zarządu ulega zbyt częstym zmianom. Do

najważniejszych kompetencji Zarządu stowarzyszenia należy kierowanie jego bieżącą działalnością oraz reprezentowanie go na zewnątrz. O tym, kto reprezentuje zarząd, powinny przesądzać postanowienia statutu. Istotne jest tutaj określenie sposobu zaciągania zobowiązań. Zwykle jest to reprezentacja kolektywna (np. prezes zarządu i jeden z członków).

Komisja rewizyjna sprawuje kontrolę wewnątrz stowarzyszenia. Dokładne określenie kompetencji zależeć będzie od postanowień statutu.

4. **zgłoszenia stowarzyszenia do rejestru stowarzyszeń-** wniosek o wpis Stowarzyszenia do KRS składa Zarząd Stowarzyszenia. Wniosek zawiera statut, listę założycieli, zawierającą imiona i nazwiska, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania oraz własnoręczne podpisy założycieli, protokół z wyboru władz stowarzyszenia oraz adres siedziby stowarzyszenia.
5. **wpisu stowarzyszenia do Krajowego Rejestru Sądowego-** wraz z uzyskaniem wpisu do KRS Stowarzyszenie nabywa osobowość prawną.

Tworzenie Stowarzyszeń zwykłych

Aby doszło do powstania stowarzyszenia zwykłego, potrzeba wystąpienia pięciu zdarzeń:

1. zwołania zebrania założycielskiego w liczbie co najmniej 3 osób chcących założyć stowarzyszenie
2. uchwalenie regulaminu. Regulamin określa w szczególności:
 - nazwę stowarzyszenia zwykłego,
 - cel lub cele,
 - teren i środki działania,
 - siedzibę, przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie zwykłe albo zarząd,
 - zasady dokonywania zmian regulaminu działalności,
 - sposób nabycia i utraty członkostwa,
 - sposób rozwiązywania stowarzyszenia zwykłego.
3. **Wybór władz-** stowarzyszenie zwykłe musi obowiązkowo posiadać przedstawiciela reprezentującego albo Zarząd. Organ nadzoru wewnętrznego nie jest obligatoryjny. Jeśli w stowarzyszeniu zwykłym ma być powołany Zarząd albo organ nadzoru

wewnętrznego należy w regulaminie określić m. in. zasady wyboru, uzupełniania składu oraz kompetencje.

4. **Złożenie wniosku o wpis do ewidencji stowarzyszeń**- dokonane przez przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie albo zarząd. Wniosek zawiera regulamin, listę założycieli, dane reprezentanta albo Zarządu, dane członków organu kontroli wewnętrznej jeśli został powołany, adres siedziby stowarzyszenia.
5. **Wpis do ewidencji**- ewidencje stowarzyszeń zwykłych prowadzone są przez starostę powiatu na terenie, którego mieści się siedziba stowarzyszenia zwykłego.

STOWARZYSZENIE REJESTROWE/ZWYKŁE RÓŻNICE I PODOBIENSTWA⁴	
RÓŻNICE	
STOWARZYSZENIE REJESTROWE	STOWARZYSZENIE ZWYKŁE
Min. 7 osób do założenia	mi. 3 osoby do założenia
Rejestracja- wpis do KRS	Rejestracja- wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych (właściwe starostwo)
Obowiązkowe władze- walne zgromadzenie, zarząd, organ nadzoru wewnętrznego	obowiązkowe władze: przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie lub zarząd
Prowadzenie działalności gospodarczej- możliwe	Prowadzenie działalności gospodarczej- niemożliwe
PODOBIENSTWA	
Obowiązkowa sprawozdawczość, księgowość	
Nadzór starosty	
Możliwość zatrudniania pracowników	
Zbieranie składek członkowskich	
Ubieganie się o dotacje, przyjmowanie darowizn, organizowanie zbiorów publicznych	
Zdolność sądowa (może pozywać i być pozywane)	

Źródło: opracowanie własne

⁴ <https://poradnik.ngo.pl/czym-rozni-sie-stowarzyszenie-rejestrowe-od-zwyklego-infografika>

FUNDACJE

Fundacja jest drugą po stowarzyszeniach formą organizacji pozarządowych. Jej istotnym substratem jest majątek- kapitał przeznaczony na realizację jej celów określonych w statucie. Status prawny fundacji w Polsce określa ustawa o fundacjach z dn. 4 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz.U. z 2023 , poz. 166) Ustawa o fundacjach nie zawiera definicji fundacji. Wymienia jednak cechy fundacji, które pozwalają na skonstruowanie takiej definicji. Elementami konstytutywnymi pojęcia fundacji są:

- a) charakter jednostki organizacyjnej wyposażonej w przymiot osobowości prawnej,
- b) istnienie majątku i ściśle jego związek z celem wskazanym przez fundatora,
- c) użyteczność społeczna lub gospodarcza (użyteczność publiczna),
- d) trwałość w zakresie realizowanych celów.⁵

Tworząc fundację, fundator określa cel, na którego realizację przekazuje określone składniki majątkowe. Są to przy tym jedyne wymagane przez ustawę elementy, które muszą zostać określone przez fundatora w akcie fundacyjnym. Przeznaczony przez fundatora majątek stanowi jedynie instrument do realizacji wyznaczonego przez niego celu fundacji. Jest więc temu celowi ściśle podporządkowany.

Fundacje jako instytucje prawne służyć powinny realizacji celów **użyteczności publicznej**. Zgodnie ze słownikiem języka polskiego „publiczne” to „dotyczące całego społeczeństwa lub jakiejś zbiorowości”, „dostępne (...) dla wszystkich”, „związane z jakimś urzędem lub (...) instytucją nieprywatną”⁶ Natomiast „**cel użyteczności społecznej**”, oznacza odnoszący się do społeczeństwa lub jego części, wytworzony przez społeczeństwo i będący jego wspólną własnością, przeznaczony do obsługiwanego społeczeństwa, pracujący bezinteresownie dla dobra jakiejś społeczności, dotyczący postaw lub działań większości członków społeczeństwa, zorganizowany przez jakąś społeczność samodzielnie, bez udziału państwa.⁷

⁵ H. Cioch, *Fundacje w ujęciu prawa polskiego na tle prawnoporównawczym*, Lublin 1995, s. 22.

⁶ <https://sjp.pwn.pl/szukaj/publiczny.html>

⁷ <https://sjp.pwn.pl/szukaj/spoleczny.html>

W ustawie o fundacjach zawarto przykładowy katalog celów, które fundacja może realizować. Tymi celami są:

- a) ochrona zdrowia,
- b) rozwój gospodarki i nauki,
- c) oświata i wychowanie,
- d) kultura i sztuka,
- e) opieka i pomoc społeczna,
- f) ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami.

Fundacji nie można tworzyć w celu zaspokojenia partykularnego interesu fundatora lub innego podmiotu.

Fundacja jest powoływana do życia przez **fundatora, którym może być** osoba fizyczna, niezależnie od obywatelstwa i miejsca zamieszkania, oraz **osoba prawna** (np. uczelnia, firma prywatna) mającym siedzibę w Polsce lub za granicą. Nie ma przeszkód do tworzenia fundacji przez więcej niż jednego fundatora, tj. zarówno przez kilka osób fizycznych, kilka osób prawnych, jak i wspólnie przez osoby fizyczne i prawne. Siedziba *fundacji* powinna znajdować się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.⁸

Aby doszło do powstania fundacji muszą być spełnione następujące warunki:

1. **Wydanie przez fundatora oświadczenia woli o ustanowieniu fundacji.** Czynność na wymaga aktu notarialnego. Jeśli ustanowienie fundacji następuje w testamencie forma aktu notarialnego nie jest wymagana. W oświadczeniu woli o ustanowieniu fundacji fundator wskazuje cel fundacji, oraz składniki majątkowe przeznaczone do jego realizacji (np. pieniądze, papiery wartościowe, oddane na własność fundacji ruchomości lub nieruchomości).
2. **Ustanowienie Statutu przez Fundatora.** Statut musi być zgodny z aktem fundacyjnym. Postanowienia statutu możemy podzielić na dwie grupy. **Pierwsza grupa** to postanowienia obligatoryjne, które stanowią warunek ważności statutu. Należą do nich następujące elementy statutu:
 - nazwa;
 - siedziba;
 - majątek;

⁸ M. Dumkiewicz [w:] *Ustawa o fundacjach. Komentarz*, red. A. Kidyba, Warszawa 2023, art. 2.

- cele;
- zasady, formy i zakres działalności fundacji;
- ustanowienie zarządu. Fundator może też powołać inne organy, np., komisję rewizyjną, czy radę fundacji.
- uprawnienia zarządu i jego członków.

Fundacje mogą wykonywać **działalność gospodarczą** w rozmiarach służących realizacji ich celów określonych w statucie. Jeżeli fundacja ma prowadzić działalność gospodarczą, wartość środków majątkowych fundacji przeznaczonych na działalność gospodarczą nie może być mniejsza niż 1000 zł. Należy pamiętać, że wykonywanie działalności gospodarczej przez fundację powoduje, że jest ona utożsamiana z przedsiębiorcą, co oznacza, że podlega takim samym obowiązkom prawno-skarbowym, jak inne osoby wykonujące działalność zarobkową. Zyski z działalności fundacji mogą być przeznaczane wyłącznie na dalszy rozwój takiej działalności lub cele statutowe fundacji.

Zakres wykonywanej przez fundację działalności gospodarczej jest więc ograniczany zakresem jej statutu. Innymi słowy, fundacje mogą prowadzić działalność zarobkową tylko w tych obszarach, w których działają oficjalnie.

Druga grupa postanowień statutowych zależy od woli fundatora lub osoby, która została upoważniona do ustalenia statutu. Wśród fakultatywnych postanowień możemy wyróżnić te, które wskazuje ustawa o fundacjach, i te, które zależą od woli osób ustalających statut. Mogą to być np.

- postanowienia dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej z ewentualnym określeniem środków przeznaczonych na te cele
- postanowienia dotyczące dopuszczalności i warunków połączenia z inną fundacją;
- postanowienia dotyczące zmiany celu;
- postanowienia dotyczące zmiany statutu;
- postanowienia przewidujące tworzenie dodatkowych organów fundacji;
- określenie przeznaczenia środków majątkowych po jej likwidacji
- możliwość wskazania ministra właściwego ze względu na cele fundacji.

3. **Wpis fundacji do Krajowego Rejestru Sądowego-** Fundacja podlega obowiązkowemu wpisowi do KRS. Obowiązek dokonania wpisu obciąża przyszłą fundację, co w praktyce oznacza, że zgłoszenia dokonuje powołany zarząd przyszłej fundacji.
4. **Osobowość prawna fundacji-** Fundacja nabywa osobowość prawną przez wpis do rejestru. Z chwilą uzyskania osobowości prawnej fundacja staje się samodzielnym podmiotem stosunków cywilnoprawnych. Z tą chwilą fundacja uzyskuje również zdolność prawną oraz zdolność do czynności prawnych, a więc zdolność do tego, aby za pomocą czynności prawnych nabywać prawa i zaciągać zobowiązania.⁹
- 5.

FUNDACJE I STOWARZYSZENIA RÓŻNICE I PODOBIENSTWA¹⁰	
RÓŻNICE	
FUNDACJE	STOWARZYSZENIA
Zakłada min. 1 fundator	Zakłada min. 3 lub 7 osób
Środki finansowe- bez działalności gospodarczej- kwota dowolna Z działalnością gospodarczą- min. 1000 zł	O zł
Składki członkowskie- nie	Składki członkowskie- tak
Organy: zarząd	Organy: zarząd, walne zgromadzenie członków
Organ kontrolujący: nieobowiązkowy, np. rada fundacji	Organ kontrolujący- obowiązkowy- komisja rewizyjna
PODOBIENSTWA	
Mogą przyjmować darowizny, dotacje	
Mogą mieć wolontariuszy i zatrudniać pracowników	
Prowadzą księgowość	

Źródło: opracowanie własne

⁹ A. Rzetecka-Gil [w:] *Ustawa o fundacjach. Komentarz*, LEX/el. 2018, art. 7.

¹⁰ <https://publicystyka.ngo.pl/fundacje-a-stowarzyszenia-czyli-nie-wszystkie-organizacje-to-fundacje-infografika>

3. Organizacje pożytku publicznego

Organizacjami pożytku publicznego są organizacje pozarządowe, np. stowarzyszenia i fundacje, spółki akcyjne i spółki z o.o. nie działające w celu osiągnięcia zysku, które na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie uzyskały status pożytku publicznego. Działalność pożytku publicznego może być również prowadzona przez kościoły i związki wyznaniowe i spółdzielnie socjalne.

W Polsce status prawny tych organizacji określa ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z dn. 24 kwietnia 2003 r. (Dz.U. 2023. Poz. 571 tj.).

Warunki jakie należy spełnić by uzyskać status organizacji pożytku publicznego:

1. stwierdzenie, że organizacja odpowiada definicji organizacji pozarządowej lub jest podmiotem który może ubiegać się o status organizacji pożytku publicznego.
 2. Prowadzi działalność pożytku publicznego przez co najmniej 2 lata
 3. Adresuje swoją działalność statutową do ogółu społeczności lub określonej grupy, pod warunkiem, że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa, np. w stosunku do społeczności danego osiedla, szkoły, wsi, w stosunku do określonej grupy, np. seniorzy, niepełnosprawni
 4. Organizacja pozarządowa może prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego.
 5. Cały dochód organizacji (nadwyżka przychodów nad kosztami) przeznaczany jest na działalność pożytku publicznego.
 6. Organizacja pozarządowa ma statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i niepodlegający mu w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru.
 7. Członkowie organu zarządzającego nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.
 8. Złożenie do sądu (właściwego ze względu na siedzibę) wniosek o nadanie statusu OPP.
- Jeśli organizacja spełnia wymogi prawne i prawidłowo złożyła kompletne dokumenty, powinna uzyskać status pożytku. W przeciwnym razie sąd wysyła informację o brakach lub błędach.

Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty w sferze zadań publicznych obejmująca zadania w zakresie m. in:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- działalności charytatywnej;
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
- promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
- działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;
- ratownictwa i ochrony ludności;
- pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;

Działalność pożytku publicznego może być odpłatna bądź nieodpłatna. Działalność nieodpłatna pożytku publicznego to świadczenie na podstawie stosunku prawnego usług, za które organizacje prowadzące działalność pożytku publicznego nie pobierają wynagrodzenia. Organizacja prowadząca nieodpłatną działalność pożytku publicznego może jednak pozyskiwać środki finansowe na prowadzenie nieodpłatnej działalności pożytku publicznego np. ze składek członkowskich, darowizn, spadków, dotacji, czy subwencji.

Odpłatna działalność pożytku publicznego może być podzielona na trzy kategorie.

1. działalność wykonywana przez organizacje pozarządowe oraz kościoły i związki wyznaniowe w sferze zadań publicznych za które pobierane jest wynagrodzenie.

2. sprzedaż wytworzonych towarów lub świadczenie usług w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. sprzedaż przedmiotów darowizny.

Osiągany przez organizacje przychód może być przeznaczony wyłącznie na działalność pożytku publicznego. Działalność odpłatna pożytku publicznego staje się działalnością gospodarczą, jeżeli wynagrodzenie jest w odniesieniu do działalności danego rodzaju wyższe od tego, jakie wynika z kosztów tej działalności. Po drugie, działalność odpłatna pożytku publicznego będzie uznana za działalność gospodarczą, jeżeli przeciętne miesięczne wynagrodzenie osoby fizycznej z tytułu zatrudnienia przy wykonywaniu statutowej działalności odpłatnej pożytku publicznego, za okres ostatniego roku obrotowego, a w przypadku zatrudnienia trwającego krócej niż rok obrotowy – za okres tego zatrudnienia, przekracza trzykrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni. Przesłanka ta dotyczy więc osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy oraz umów cywilnoprawnych. W przypadku takich osób do wynagrodzenia należy także wliczyć nie tylko świadczenia otrzymywane wyłącznie za wykonywaną pracę, ale także premie czy nagrody. Przesłanka ta nie obejmuje z kolei osób samozatrudnionych.¹¹ Jeżeli zostanie spełniony jeden z powyższych warunków, należy zarejestrować dany rodzaj działalności gospodarczej w Krajowym Rejestrze Sądowym. Działalności gospodarczej nie mogą prowadzić podmioty figurujące jedynie w Rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Podmioty te nie mogą bowiem być przedsiębiorcami. W związku z tym w ich przypadku możliwe jest jedynie prowadzenie odpłatnej działalności pożytku publicznego.

¹¹ P. Staszczuk [w:] *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz*, Warszawa 2022, art. 9.

Z chwili uzyskania statusu OPP, organizacji pozarządowej przysługują określone przywileje:

1. prawo do otrzymywania 1% podatku od osób fizycznych
2. prawo do nieodpłatnego informowania przez media publiczne o działalności organizacji,
3. możliwość korzystania z pomocy poborowych, skierowanych do odbycia służby zastępczej,
4. możliwość użytkowania nieruchomości należących do Skarbu Państwa lub samorządu terytorialnego na preferencyjnych warunkach,
5. możliwość zwolnienia z podatku VAT
6. zwolnienie od: podatku dochodowego, podatku od nieruchomości i opłat skarbowych- opłat sądowych- podatku od czynności cywilnoprawnych.

Obowiązki związane ze statusem organizacji pożytku publicznego:

1. sporządzanie i publikacja sprawozdań
2. dostarczanie do Urzędu skarbowego nr konta na 1%
3. wydzielenie rachunkowo środków z 1%
4. informowanie o przeznaczaniu środków z 1 % na promocję¹²

LITERATURA WYKORZYSTANA W PRACY:

Cioch H., Fundacje w ujęciu prawa polskiego na tle prawnoporównawczym, Lublin 1995.

Dumkiewicz M.[w:] Ustawa o fundacjach. Komentarz, red. A. Kidyba, Warszawa 2023.

Rzetecka-Gil A. [w:] Ustawa o fundacjach. Komentarz, LEX/el. 2018.

Rzetecka-Gil A. [w:] Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz, wyd. II, LEX/el. 2022.

Sarnecki P. [w:] Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz, wyd. III, Warszawa 2007.

Staszczuk P. [w:] Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz, Warszawa 2022.

<https://poradnik.ngo.pl/czym-rozni-sie-stowarzyszenie-rejestrowe-od-zwyklego-infografika>

<https://poradnik.ngo.pl/kto-i-na-jakich-warunkach-moze-otrzymac-status-opp>

<https://publicystyka.ngo.pl/fundacje-a-stowarzyszenia-czyli-nie-wszystkie-organizacje-to-fundacje-infografika>

<https://sjp.pwn.pl/szukaj/publiczny.html>

¹² <https://poradnik.ngo.pl/kto-i-na-jakich-warunkach-moze-otrzymac-status-opp>

SCENARIUSZ DO LEKCJI**Fundacje, stowarzyszenia, organizacje pożytku publicznego****Cele:**

- zapoznanie ucznia z pojęciem stowarzyszeń fundacji i organizacji pożytku publicznego.
- zapoznanie ucznia z podstawowymi różnicami między fundacji i organizacji pożytku publicznego.
- przedstawienie uczniom procesu rejestracji stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego.
- wskazanie roli jakie odgrywają stowarzyszenia, fundacje i organizacje pożytku publicznego we współczesnym świecie.
- kształtowanie w uczniu umiejętności kreatywnego myślenia.

Planowane efekty kształcenia:

- uczeń potrafi zdefiniować pojęcie stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego.
- uczeń potrafi wskazać różnice między stowarzyszeniem, fundacją i organizacją pożytku publicznego.
- uczeń potrafi napisać statut stowarzyszenia i fundacji.
- uczeń potrafi dyskutować na temat roli trzeciego sektora we współczesnym świecie.

Metody i formy pracy: wykład, dyskusja, praca w grupach, praca indywidualna

Przebieg lekcji

1. WSTĘP: czynności organizacyjne, zapoznanie uczniów z tematem i celami lekcji.
2. ROZWINIĘCIE:

Nauczyciel omawia najważniejsze zagadnienia dotyczące fundacji, stowarzyszeń i organizacji pożytku publicznego. Omawia ich definicje, wskazuje podobieństwa i różnice oraz prezentuje zasady rejestracji. Prowadzi z uczniami dyskusję na temat roli tych organizacji we współczesnym świecie.

Praca w grupach:

Nauczyciel dzieli klasę na dwie grupy.

Treść zadania: „Opracujcie przykładowy statut stowarzyszenia rejestrowego realizującego działalność na rzecz niepełnosprawnych dzieci waszego miasta i statut fundacji działającej na rzecz aktywizacji seniorów w waszym mieście.”

3. ZAKOŃCZENIE:

Nauczyciel podsumowuje lekcję wskazując na istotną rolę trzeciego sektora we współczesnym świecie. Podsumowuje najważniejsze informacje na temat stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego.

